

Media-archeologie van beeldstrategieën (A005295)

Cursusomvang *(nominale waarden; effectieve waarden kunnen verschillen per opleiding)*

Studiepunten 5.0 **Studietijd 150 u**

Aanbodsessies en werkvormen in academiejaar 2026-2027

A (semester 1)	Nederlands	Gent	zelfstandig werk excursie hoorcollege
----------------	------------	------	---

Lesgevers in academiejaar 2026-2027

Vannieuwenhuyze, Tessa	LW17	Verantwoordelijk lesgever
------------------------	------	---------------------------

Aangeboden in onderstaande opleidingen in 2026-2027

	stptn	aanbodsessie
Educatieve Master of Science in de maatschappijwetenschappen (afstudeerrichting communicatiewetenschappen)	5	A
Educatieve Master of Science in de cultuurwetenschappen (afstudeerrichting kunstwetenschappen)	5	A
Master of Science in de communicatiewetenschappen (afstudeerrichting film- en televisiestudies)	5	A
Master of Science in de communicatiewetenschappen (afstudeerrichting journalistiek)	5	A
Master of Arts in de kunstwetenschappen	5	A

Onderwijstalen

Nederlands

Trefwoorden

Visuele cultuur, film, fotografie, videokunst, geluidskunst

Situering

De picturale wende duidt op de toenemende centraliteit van beeldtaal in de loop van de twintigste eeuw als dominante vorm van betekenisproductie. Beeldstrategieën geven actief vorm aan onze realiteit: we denken en communiceren steeds intensiever via beelden. In de huidige technologische context kunnen beelden bovendien niet meer geïsoleerd worden gezien van de bredere audiovisuele omgeving waarbinnen ze ontstaan en circuleren. Binnen de mediastudies is de laatste twee decennia het veld van de media-archeologie sterk gegroeid: een interdisciplinaire benadering die de materialiteit van media als technische en historische systemen herwaardeert en niet alleen theoretisch is ingebed, maar ook nauw verbonden gaat met experimentele mediakunst praktijken. Door in vergeten, verouderde of verdwenen media en technologieën te duiken, proberen media-archeologen de complexe dynamieken van ons hedendaagse medialandschap kritisch te benaderen. Dit opleidingsonderdeel richt zich op hoe beeldstrategieën en media-archeologie elkaar kruisen in het kritisch analyseren van audiovisuele en digitale media binnen een kunstwetenschappelijke context. Daarbij wordt ingegaan op zowel klassieke theoretische kaders rond beeldstrategieën (Barthes, Debord) als sleutelteksten binnen de media-archeologie van o.a. Jussi Parikka, Wolfgang Ernst en Friedrich Kittler. Uitwisselingsstudenten mogen dit opleidingsonderdeel opnemen. Er wordt een individueel Engelstalig leertraject voorzien. Er wordt eveneens in een alternatief examen voor uitwisselingsstudenten voorzien.

Inhoud

Dit gespecialiseerde opleidingsonderdeel focust op beeldstrategieën en media-

archeologie in relatie tot hedendaagse kunstpraktijken.

In een eerste luik wordt een theoretische basis gelegd voor het analyseren van beelden en gangbare beeldstrategieën. Daarbij wordt ingegaan op de situering van de picturale wende, de semiotiek van het beeld, metabeelden en hermeneutiek, evenals op begrippen als spektakel, surveillance en simulacra.

Het tweede luik zoomt in op het domein van de media-archeologie. De grondslagen van de media-archeologie worden geïntroduceerd, waarna de rol van het archief binnen nieuwe media kritisch wordt onderzocht. Daarnaast komen sociale media-archeologie en meme studies aan bod, met bijzondere aandacht voor de blinde vlekken en beperkingen binnen het media-archeologische denken.

In het derde luik worden de inzichten uit de voorgaande delen samengebracht en verdiept aan de hand van colleges en casestudies rond kunstpraktijken die zich op het kruispunt van deze theoretische kaders bevinden. Daarbij wordt onder meer ingegaan op digitale praktijken binnen de kunst, schermtijd in het theater, kunstdocumentaires, muziekvideo's en televisie als medium. Daarnaast worden gastsprekers uitgenodigd, waaronder zowel onderzoekers binnen de media-archeologie als kunstenaars die vanuit een media-archeologische praktijk werken.

Begincompetenties

Basiskennis van esthetica is aangewezen.

Eindcompetenties

- 1 Inzicht hebben in de technologische ontwikkelingen van media en de sociale en culturele implicaties ervan kunnen benoemen;
- 2 Een analytisch inzicht hebben in de beeldtaal en beeldstrategieën van oude en nieuwe media.
- 3 Een theoretische kennis verworven hebben inzake de visuele cultuurwetenschappen en media-archeologie, en deze inzichten kunnen operationaliseren in de analyse van een hedendaagse audiovisuele en digitale artistieke praktijk.
- 4 Een theoretisch gefundeerd standpunt kunnen formuleren en verdedigen met betrekking tot de manier waarop een concreet beeld (beeldstrategie) werkt.
- 5 Een kritisch inzicht kunnen demonstreren ten opzichte van de kunstwetenschappelijke en filosofische bronnen die aan de basis liggen van de lees- en schrijfpdracht.
- 6 Feitelijke en theoretische probleemstellingen in het domein van de visuele cultuurwetenschappen kunnen formuleren, en vanuit een persoonlijke invalshoek weten te onderzoeken, zowel wat betreft genrespecifieke als intermediale aspecten.
- 7 De deelaspecten van het zelfstandig onderzoek voor de lees- en schrijfpdracht kunnen vertolken, alsook ter voorbereiding van het schriftelijk examen.
- 8 In een schriftelijke paper en tijdens het schriftelijke examen het vermogen aantonen voor de wetenschappelijk gefundeerde analyse van een beeld (strategie).
- 9 Via een onderzoeksvraag tot een wetenschappelijk verantwoorde conclusie komen.
- 10 In staat zijn tot een zelfstandige fasering van het onderzoek en het tijdig plannen en afhandelen van deelaspecten van de lees- en schrijfpdracht.
- 11 Een degelijk gestructureerde paper kunnen schrijven vanuit een heldere methodologische aanpak die van een wetenschappelijk maturiteit getuigt, rekening houdend met taal- en stijlfactoren.
- 12 Inzicht hebben in de manieren waarop de digital turn de aard, oorsprong, verspreiding, (her)gebruik, manipulatie en vindbaarheid van gedigitaliseerde of born-digital bronnen beïnvloedt.
- 13 Zelfstandig en op wetenschappelijke wijze de principes van digitale bronnenkritiek toepassen op zelf gevonden onderzoeksobjecten.
- 14 Zelfstandig reflecteren over de maatschappelijke impact, behoeften en ethische dimensies van de digital turn.

Creditcontractvoorwaarde

Toelating tot dit opleidingsonderdeel via creditcontract is mogelijk na gunstige beoordeling van de competenties

Examencontractvoorwaarde

De toegang tot dit opleidingsonderdeel via examencontract is open

Didactische werkvormen

Groepswerk, Excursie, Hoorcollege, Zelfstandig werk

Toelichtingen bij de didactische werkvormen

Media-archeologie van Beeldstrategieën hanteert het flipped-classroom model. In een flipped classroom worden de typische elementen van een traditionele les omgedraaid.

Dat betekent dat de studenten theoretische teksten en lesmateriaal zelfstandig en voorafgaand aan de les verwerken en voorbereiden (begeleide zelfstudie). Dit zorgt ervoor dat er tijdens de hoorcolleges ruimte vrij komt voor verdieping.

Studiemateriaal

Geen

Referenties

Baudrillard, Jean. *Simulacres et simulation*. Paris: Éditions Galilée, 1981.

Cartwright, Lisa and Marita Sturken. *Practices of Looking: An Introduction to Visual Culture*. Oxford: Oxford University Press, 2001.

Debord, Guy. *La société du spectacle*. Paris: Éditions Gallimard, 1992.

De Kosnik, Abigail. *Rogue Archives*. Cambridge & London: The MIT Press, 2016.

Ernst, Wolfgang. *Digital Memory and the Archive*. Minneapolis & London: University of Minnesota Press, 2013.

Fickers, Andreas and Annie van den Oever. In *Doing Experimental Media Archaeology*. Berlin/Boston: De Gruyter, 2022. 1-17; 18-29.

Malloy, Judy. *Social Media Archaeology and Poetics*. Cambridge & London: The MIT Press, 2016.

Mitchell, W.J.T. *Picture Theory*. Chicago: The University of Chicago Press, 1994.

Parikka, Jussi. *What is Media Archaeology?*. Cambridge: Polity, 2012.

Vakinhoudelijke studiebegeleiding

De begeleiding wordt gradueel opgebouwd en ondersteunt de implementatie van de theorie via reflectiemomenten tijdens de hoorcolleges (interpretatie van audiovisuele voorbeelden) en interactieve discussies die dieper ingaan op de leesopdrachten in functie van de behandelde esthetische en theoretische concepten.

PowerPoints, reader, audiovisueel materiaal, links en verdiepend leesmateriaal worden via Ufora gedeeld.

Tussentijdse feedback op de opdracht wordt voorzien tijdens het semester en kan ook per e-mail of na afspraak.

Feedback op het examen en de opdracht is mogelijk tijdens vaste feedbackmomenten na de examenperiode.

Evaluatiemomenten

periodegebonden en niet-periodegebonden evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de eerste examenperiode

Mondelinge evaluatie open boek, Schriftelijke evaluatie open boek, Schriftelijke evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de tweede examenperiode

Mondelinge evaluatie open boek, Schriftelijke evaluatie open boek, Schriftelijke evaluatie

Evaluatievormen bij niet-periodegebonden evaluatie

Participatie, Presentatie

Tweede examenkans in geval van niet-periodegebonden evaluatie

Examen in de tweede examenperiode is mogelijk

Toelichtingen bij de evaluatievormen

A. Periodegebonden evaluatie (75%)

Voor Media-Archeologie van de Beeldstrategieën is er een schriftelijk examen, waarbij de student in een tijdsduur van maximaal 8 uur een essay van 1500 tot 2000 woorden over een open vraag dient te schrijven. De examenopdracht zal op de dag van het examen om 9u via Ufora ter beschikking gesteld worden. Vervolgens kan de student een essay schrijven (met open boek), dat ten laatste op de examendag om 17u via Ufora ingeleverd dient te worden.

In het essay toont de student aan inzicht te hebben in beeldstrategieën en media-archeologische denkkaders, en weet deze ook te operationaliseren en

problematiseren in relatie tot een case study. Hoewel voor deze opdracht met open boek al het lesmateriaal (powerpoints, reader, notities,...) gebruikt mag worden, wordt sterk aangeraden om de leerstof van het vak voordien grondig eigen te maken, zodat de student op de dag van het examen vlot in staat is het materiaal te activeren en kritisch denkwerk te leveren.

Tijdens een van de laatste lesmomenten wordt tijd voorzien om de verwachtingen omtrent het examenessay te bekijken en vragen van studenten te bespreken, evenals schrijftips en richtlijnen uitvoeriger toe te lichten.

B. Niet-periodieke evaluatie (25%)

Voor dit vak wordt er eveneens een opdracht voorzien, waarbij er actieve participatie en engagement wordt verwacht. De belangrijkste beoordelingscriteria hierbij zijn deelname, inbreng bij elke fase van de opdracht, de voorbereiding van de presentatie, de kwaliteit van de presentatie en de discussie tijdens het presentatiemoment.

Eindscoreberekening

De periodegebonden evaluatie telt mee voor 75%, de niet-periodegebonden evaluatie voor 25%. De student moet elk van de evaluatievormen afgelegd hebben om een slaagcijfer voor het opleidingsonderdeel te kunnen bekomen.

Faciliteiten voor werkstudenten

1. Deelname aan de opdracht is verplicht en wordt mee gequoteerd voor de eindscore van het opleidingsonderdeel.
2. Mogelijkheid tot examen op ander tijdstip binnen de reguliere examenperiode.
3. Mogelijkheid tot feedback op alternatief tijdstip

Voor meer informatie omtrent flexibel studeren: <http://www.flw.ugent.be/flexibelstuderen>